Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój

Rzeczpospolita Polska

INFOdoradca+

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej

(613002)

Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej

Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej rozpowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+

Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej

(613002)

Rolnicy produkcji roślinnej i zwierzęcej

Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy

Publikacja opracowana w ramach projektu **Rozwijanie, uzupełnianie i aktualizacja informacji o zawodach oraz jej upowszechnianie za pomocą nowoczesnych narzędzi komunikacji – INFODORADCA+**

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój, Oś priorytetowa II Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji, Działanie 2.4 Modernizacja publicznych i niepublicznych służb zatrudnienia oraz lepsze dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy

PROJEKT NR: POWR.02.04.00-00-0060/16-00

Partnerzy projektu INFODORADCA+:

- DORADCA Consultants Ltd Sp. z o.o., Gdynia
- Instytut Technologii Eksploatacji – Państwowy Instytut Badawczy, Radom
- Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy, Warszawa
- PBS Sp. z o.o., Sopot

INFORMACJA O ZAWODZIE

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej (613002)

© Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, Departament Rynku Pracy, Warszawa 2018

Kopiowanie i rozpowszechnianie w całości lub w części dozwolone wyłącznie za podaniem źródła.

ISBN 978-83-7789-495-8 [616]

Publikacja bezpłatna

Zdjęcie na okładce (źródło): https://pixabay.com/photos/farmer-grain-food-organic-657333 [dostęp: 31.03.2019].

SPIS TREŚCI

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU 3
1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności) 3
1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu 3
1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD 3
1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący 3
2. OPIS ZAWODU 4
2.1. Synteza zawodu 4
2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania 4
2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy) 5
2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne 6
2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie 8
2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji 8
2.7. Zawody pokrewne 9
3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE 9
3.1. Zadania zawodowe 9
3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie i nadzorowanie produkcji roślinnej 10
3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Planowanie, organizowanie i nadzorowanie produkcji zwierzęcej 11
3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Sprawowanie nadzoru nad ekonomiką gospodarstwa 12
3.5. Kompetencje społeczne 13
3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu 14
3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji 14
4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO 15
4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie 15
4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu 15
4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów 17
4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie 18
5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO) 18
6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE 19
7. SŁOWNIK POJĘĆ 20
7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze) 20
7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe) 23

1. DANE IDENTYFIKACYJNE ZAWODU

1.1. Nazwa i kod zawodu (wg Klasyfikacji zawodów i specjalności)

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej 613002

1.2. Nazwy zwyczajowe zawodu

- Agronom.
- Brygadzista polowy.
- Kierownik gospodarstwa.

1.3. Usytuowanie zawodu w klasyfikacjach: ISCO, PKD

W Międzynarodowym Standardzie Klasyfikacji Zawodów ISCO-08 odpowiada grupie:

- 6130 Mixed crop and animal producers.

Według Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007):

- Sekcja A – Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo.

1.4. Notka metodologiczna, autorzy i eksperci opiniujący

Notka metodologiczna

Opis informacji o zawodzie opracowano na podstawie:
- analizy źródeł (akty prawne, klasyfikacje krajowe, międzynarodowe) oraz źródeł internetowych,
- analizy opisu zawodu zamieszczonego w wyszukiwarce opisów zawodów na Wortalu Publicznych Służb Zatrudnienia,
- badań ankietowych prowadzonych w projekcie INFODORADCA+ w marcu 2019 r.,
- zebranych opinii od recenzentów, członków panelu ewaluacyjnego oraz zespołu ds. walidacji i jakości informacji o zawodach.

Autorzy i eksperci opiniujący

Zespół Ekspercki:

- Roman Kępiński – Zespół Szkół Rolniczych Centrum Kształcenia Praktycznego, Grodków.
- Aleksandra Stachura-Krzyształowicz – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Sławomir Wardzyński – Ekspert niezależny, Orneta.

Zespół ds. walidacji i jakości informacji o zawodzie:

- Łukasz Baka – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Maria Konarska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Małgorzata Przybyszewska – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Agnieszka Szczechura – Centralny Instytut Ochrony Pracy – PIB, Warszawa.
- Krzysztof Symela – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.
- Mirosław Żurek – Instytut Technologii Eksploatacji – PIB, Radom.

Recenzenci:

- Tadeusz Budzisz – Zespół Szkół Centrum Kształcenia, Stare Lubiejewo.
- Rafał Kozik – Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Niewidomych i Słabowidzących, Kraków.

Panel ewaluacyjny – przedstawiciele partnerów społecznych:

- Izabela Pyszkowska – Poradnia Doradztwa Zawodowego i Pomocy Psychologiczno-Pedagogicznej, Elbląg.
- Barbara Steblik – Centralna Komisja Egzaminacyjna, Warszawa.

Data (rok) opracowania opisu informacji o zawodzie: 2019 r.

WAŻNE:
W tekście opisu informacji o zawodzie występują podkreślenia wybranych określeń wraz z indeksem górnym, który wskazuje numer definicji w słowniku branżowym w punkcie 7.2.

2. OPIS ZAWODU

2.1. Synteza zawodu

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej planuje i koordynuje działalność gospodarstwa rolniczego w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej. Zarządza również zespołem pracowników.

2.2. Opis pracy i sposobu jej wykonywania

Opis pracy

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej planuje i nadzoruje prace związane z produkcją roślinną w celu pozyskania płodów rolnych[9] oraz odpowiada za planowanie i nadzorowanie chowu zwierząt[3] w celu pozyskania produktów pochodzenia zwierzęcego. Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej jest odpowiedzialny za prowadzenie rozrodu zwierząt, wyposażenie gospodarstwa w niezbędny sprzęt techniczny, zaopatrzenie gospodarstwa w pasze[7] dla zwierząt, w nawozy mineralne[6] i środki ochrony roślin[15]. Zarządza podległymi pracownikami oraz reprezentuje gospodarstwo w kontaktach z partnerami biznesowymi.

Sposoby wykonywania pracy

Praca **kierownika gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** polega m.in. na:
- sporządzaniu i realizacji płodozmianów[8],
- organizowaniu produkcji roślinnej,
- organizowaniu i nadzorowaniu zbioru płodów rolnych,
- organizowaniu magazynowania i sprzedaży płodów rolnych,
- planowaniu i organizowaniu chowu zwierząt,
- zapewnianiu pasz, środków ochrony roślin, nawozów do prowadzenia produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- zapewnianiu działania środków technicznych, stosowanych w produkcji roślinnej i zwierzęcej,
- wykonywaniu szacunków finansowych w celu opracowania budżetu gospodarstwa,
- prowadzeniu polityki kadrowej,
- prowadzeniu współpracy z kontrahentami oraz ze specjalistami i doradcami w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej w celu uzyskania lepszych efektów produkcyjnych,
- prowadzeniu dokumentacji gospodarstwa,
- reprezentowaniu gospodarstwa wobec instytucji zewnętrznych.

Więcej szczegółowych informacji znajduje się w sekcjach: 3.1. Zadania zawodowe oraz 3.2, 3.3 i 3.4. Kompetencje zawodowe.

2.3. Środowisko pracy (warunki pracy, maszyny i narzędzia pracy, zagrożenia, organizacja pracy)

Warunki pracy

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej wykonuje swoje prace:
- na wolnym powietrzu (użytki rolne podczas nadzorowania produkcji roślinnej),
- w biurach przystosowanych do obsługi sprzętu komputerowego,
- w magazynach, pomieszczeniach do przechowywania plonów i pasz,
- w budynkach inwentarskich[1] podczas organizowania chowu zwierząt gospodarskich,
- w pomieszczeniach przystosowanych do prowadzenia obsługi i napraw sprzętu technicznego,
- w pomieszczeniach przystosowanych do przetwórstwa płodów rolnych,
- w środkach transportu (samochód osobowy).

Podczas wykonywania zadań związanych z hodowlą[5] kierownik gospodarstwa przebywa w mikroklimacie dostosowanym do grupy zwierząt hodowlanych. Praca w zakresie produkcji roślinnej w mniejszych gospodarstwach może być pracą sezonową od wiosny do jesieni, natomiast w dużych gospodarstwach może to być praca całoroczna. Praca w okresie zimowym jest ukierunkowana na: przechowywanie płodów, przygotowanie ich do sprzedaży, prowadzenie sprzedaży oraz przygotowanie sprzętu technicznego do następnego sezonu. W każdym gospodarstwie występują okresowe nasilenia prac związane bezpośrednio z kierunkiem produkcji. Praca jest wykonywana zarówno na stojąco, jak i w pozycji siedzącej.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie.

Wykorzystywane maszyny i narzędzia pracy

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej w działalności zawodowej wykorzystuje m.in.:
- sprzęt komputerowy z dostępem do internetu,
- typowe oprogramowanie biurowe oraz wspomagające zarządzanie gospodarstwem,
- samochody osobowe i ciągniki rolnicze[4],
- narzędzia i maszyny wykorzystywane przy wykonywaniu zabiegów agrotechnicznych,
- narzędzia i maszyny do zbioru plonów,
- urządzenia do magazynowania płodów rolnych,
- narzędzia, maszyny i urządzenia do przygotowywania pasz,
- narzędzia, maszyny i urządzenia do podawania pasz zwierzętom gospodarskim,
- maszyny i urządzenia do udoju i przechowywania mleka,
- narzędzia, maszyny i urządzenia do usuwania odchodów zwierzęcych.

Organizacja pracy

Praca w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** ma charakter indywidualny. Godziny pracy są ruchome i zależą przede wszystkim od wielkości upraw polowych i wielkości stada zwierząt hodowlanych. W niektórych okresach roku od kierownika gospodarstwa oczekuje się większej dyspozycyjności. Praca w gospodarstwie produkcji roślinnej i zwierzęcej może odbywać się również w dni wolne od pracy. Podczas wykonywania swoich obowiązków kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej kontaktuje się ze współpracownikami i kontrahentami. Praca kierownika gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej jest wykonywana w różnych pozycjach ciała. Podczas prac biurowych i przemieszczania się w pojazdach jest to pozycja siedząca, a pozostałe prace wymagają pozycji stojącej.

Zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo pracy człowieka

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej w trakcie wykonywania pracy narażony jest m.in. na:
- zmienne warunki atmosferyczne,
- zmienne parametry mikroklimatu w budynkach inwentarskich,
- pył organiczny pochodzenia roślinnego i zwierzęcego,
- gazy toksyczne i duszące występujące w pomieszczeniach zamkniętych (amoniak itp.),
- śliskie nawierzchnie zanieczyszczone odchodami zwierząt,
- środki ochrony roślin,
- środki chemiczne stosowane przy dezynfekcji i odkażaniu pomieszczeń.

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej jest narażony również na takie czynniki niebezpieczne, jak:
- pochwycenie przez obracające się elementy maszyn i urządzeń,
- ugryzienia i uderzenia przez zwierzęta,
- kontakt z ostrymi krawędziami,
- kontakt z gorącymi elementami w pojazdach.

Kontakt z powyższymi czynnikami może powodować:
- choroby układu oddechowego,
- zatrucia,
- choroby uczuleniowe,
- podrażnienia oczu i skóry,
- choroby odzwierzęce[2],
- choroby układu kostno-stawowego,
- schorzenia układu naczyniowego i nerwowego,
- urazy twarzy, kończyn górnych i dolnych,
- skaleczenia, otarcia skóry dłoni,
- poparzenia ciała, szczególnie rąk.

2.4. Wymagania psychofizyczne i zdrowotne

Wymagania psychofizyczne

Dla pracownika wykonującego zawód **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** ważne są:

w kategorii wymagań fizycznych
- ogólna wydolność fizyczna,
- sprawność układu kostno-stawowego,
- sprawność układu oddechowego,
- sprawność narządu wzroku,
- sprawność narządu słuchu;

w kategorii sprawności sensomotorycznych
- ostrość słuchu,
- ostrość wzroku,
- koordynacja wzrokowo-ruchowa,
- spostrzegawczość;

w kategorii sprawności i zdolności
- podzielność uwagi,
- dobra pamięć,
- rozumowanie logiczne,

- uzdolnienia rachunkowe,
- uzdolnienia organizacyjne,
- uzdolnienia techniczne,
- zdolność do podejmowania szybkich i trafnych decyzji,
- wyobraźnia i myślenie twórcze,
- zdolność motywowania podwładnych,
- zdolność strategicznego myślenia,
- zdolność do współdziałania,
- zdolność do nawiązywania kontaktu z ludźmi,
- łatwość wypowiadania się w mowie i piśmie,
- zdolność rozwiązywania konfliktów,
- predyspozycje do postępowania z ludźmi,
- przywództwo,
- zdolności analityczne;

w kategorii cech osobowościowych
- łatwość nawiązywania kontaktów,
- gotowość do wprowadzania zmian,
- zainteresowania techniczne,
- rzetelność oraz dokładność,
- szacunek dla godności człowieka,
- odpowiedzialność,
- wysoka samodyscyplina,
- cierpliwość,
- gotowość do pracy w nieprzyjemnych (różnych) warunkach środowiskowych,
- odporność emocjonalna i na stres,
- samodzielność,
- kreatywność i otwartość na innowacyjne rozwiązania,
- asertywność.

Więcej informacji znajduje się w sekcjach*: *3.5. Kompetencje społeczne; 3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu.

Wymagania zdrowotne

Do pracy w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** jest wymagany ogólny dobry stan zdrowia.

Do przeciwwskazań uniemożliwiających pracę w tym zawodzie można zaliczyć m.in.:
- skłonność do alergii i uczuleń,
- przewlekłe choroby płuc i oskrzeli.

Pod względem wydatku energetycznego praca w tym zawodzie należy do prac lekkich (praca biurowa) lub średnio ciężkich, szczególnie w okresach konieczności uczestniczenia w pracach rolniczych. Występuje w niej również obciążenie umysłowe, związane np. z analizowaniem, rozwiązywaniem problemów i podejmowaniem decyzji odnoszących się do produkcji roślinnej i zwierzęcej.

WAŻNE:
O stanie zdrowia i ewentualnych przeciwwskazaniach do wykonywania zawodu orzeka lekarz medycyny pracy.

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie.

2.5. Wykształcenie, tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Wykształcenie niezbędne do podjęcia pracy w zawodzie

Obecnie (2019 r.) do podjęcia pracy w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** preferowane jest wykształcenie średnie w zawodach szkolnych pokrewnych – technik rolnik lub technik agrobiznesu, a nawet wyższe po skończeniu studiów I lub II stopnia na kierunku inżynier rolnictwa.

Tytuły zawodowe, kwalifikacje i uprawnienia niezbędne/preferowane do podjęcia pracy w zawodzie

Podjęcie pracy w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** ułatwia posiadanie:

- dyplomu potwierdzającego kwalifikacje pełne w zawodzie szkolnym pokrewnym technik rolnik lub technik agrobiznesu,
- świadectw potwierdzających kwalifikacje: RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej, RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej, w pokrewnym zawodzie szkolnym pokrewnym technik rolnik,
- świadectw potwierdzających kwalifikacje: RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej, RL.07 Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie, w pokrewnym zawodzie szkolnym pokrewnym technik agrobiznesu.

Dodatkowymi atutami przy zatrudnieniu na stanowisku pracy w zawodzie kierownik produkcji roślinnej i zwierzęcej są m.in.:

- suplementy Europass (w języku polskim i angielskim), wydawane na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne,
- certyfikaty lub zaświadczenia potwierdzające nabycie kompetencji przydatnych do wykonywania powierzonych zadań zawodowych, np. uzyskane poprzez ukończenie kursów z zakresu zarządzania, uprawy roślin, chowu zwierząt czy szkolenia uprawniającego do stosowania środków ochrony roślin,
- prawo jazdy kat. B i T,
- certyfikaty znajomości języków obcych przynajmniej na poziomie B2,
- dyplom ukończenia studiów I i II stopnia oraz uzyskanie tytułu magister inżynier rolnictwa,
- referencje pracodawców, potwierdzające posiadane umiejętności, doświadczenie.

WAŻNE:
Szkolenia uprawniające do stosowania środków ochrony roślin zachowują ważność przez 5 lat (pierwsze szkolenie jest podstawowe, a następne – szkoleniami uzupełniającymi).

Więcej informacji znajduje się w sekcji: 4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu.

2.6. Możliwości rozwoju zawodowego, awansu i potwierdzania kompetencji

Możliwości rozwoju zawodowego i awansu

W zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** nie ma określonej ścieżki awansu zawodowego, ale istnieje:

- możliwość podnoszenia wykształcenia i uzupełniania kwalifikacji zawodowych wraz z rozwojem kariery. Pracownik posiadający wykształcenie średnie, po zdaniu matury, może kontynuować naukę na studiach wyższych o kierunku rolniczym lub zootechnicznym, a następnie studiując na studiach podyplomowych o kierunku zarządzanie. Pracownik posiadający wykształcenie wyższe I lub II stopnia może podnieść swoje wykształcenie, studiując na uczelniach wyższych na studiach podyplomowych o kierunku zarządzanie,

– możliwość założenia i prowadzenia własnego gospodarstwa.

Po uzyskaniu kierunkowego wyższego wykształcenia może awansować na wyższe stanowiska kierownicze w wielkoobszarowych gospodarstwach rolniczych.

Możliwości potwierdzania kompetencji

Obecnie (2019 r.) w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** nie ma możliwości potwierdzania kompetencji zawodowych w edukacji formalnej oraz pozaformalnej.

Okręgowe Komisje Egzaminacyjne oferują możliwość potwierdzania kompetencji zawodowych przydatnych w zawodzie kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej, wchodzących w skład zawodu szkolnego pokrewnego:
– technik rolnik, w zakresie kwalifikacji RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej i RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej, lub
– technik agrobiznesu, w zakresie kwalifikacji RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej i RL.07 Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie.

Więcej informacji można uzyskać w Bazie Usług Rozwojowych https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl oraz Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

2.7. Zawody pokrewne

Osoba zatrudniona w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** może rozszerzać swoje kompetencje zawodowe w zawodach pokrewnych:

Nazwa zawodu pokrewnego zgodnie z Klasyfikacją zawodów i specjalności	Kod zawodu
Technik mechanizacji rolnictwa i agrotroniki[S]	311515
Technik ogrodnik[S]	314205
Technik rolnik[S]	314207
Technik agrobiznesu[S]	331402
Kierownik gospodarstwa upraw polowych	611101
Kierownik gospodarstwa sadowniczego	611201
Kierownik gospodarstwa ogrodniczego	611302
Kierownik gospodarstwa upraw mieszanych	611401

3. ZADANIA ZAWODOWE I WYMAGANE KOMPETENCJE

3.1. Zadania zawodowe

Pracownik w zawodzie **Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** wykonuje różnorodne zadania, do których należą w szczególności:
Z1 Opracowywanie płodozmianów oraz dobieranie optymalnej technologii produkcji roślinnej.
Z2 Nabywanie nasion, nawozów mineralnych, środków ochrony roślin i ich stosowanie.
Z3 Organizowanie zbioru i magazynowania płodów rolnych oraz prowadzenie ich sprzedaży.
Z4 Planowanie gatunków, rasy i typu użytkowego zwierząt oraz wielkości produkcji zwierzęcej.
Z5 Organizowanie i nadzorowanie prac związanych z chowem i hodowlą zwierząt.
Z6 Nabywanie zwierząt do chowu (hodowli) – remont stada[11].
Z7 Zapewnianie pasz w produkcji zwierzęcej.
Z8 Pozyskiwanie i sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego.
Z9 Prowadzenie negocjacji z kontrahentami.
Z10 Organizowanie i nadzorowanie pracy podległych pracowników.
Z11 Sporządzanie bilansu i opracowywanie budżetu gospodarstwa.

3.2. Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie i nadzorowanie produkcji roślinnej

Kompetencja zawodowa Kz1: Organizowanie i nadzorowanie produkcji roślinnej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z1, Z2, Z3, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z1 Opracowywanie płodozmianów oraz dobieranie optymalnej technologii produkcji roślinnej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Wymagania klimatyczno-glebowe roślin; • Klasyfikację rolniczej przydatności gleb; • Powierzchnię zasiewów poszczególnych roślin; • Następstwo roślin; • Dobór roślin do poszczególnych kompleksów rolniczej przydatności gleb; • Zasobność gleby w składniki pokarmowe oraz potrzeby jej wapnowania; • Technologię uprawy roli; • Normy wysiewu nasion; • Zabiegi pielęgnacyjne dla poszczególnych roślin; • Narzędzia i maszyny stosowane w uprawie roli; • Przepisy BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska.	• Określać wymagania roślin odnośnie do wymagań klimatyczno-glebowych; • Posługiwać się mapą rolniczej przydatności gleb; • Dobierać odpowiednie rośliny do poszczególnych kompleksów rolniczej przydatności gleb; • Obliczać powierzchnię planowanych zasiewów; • Ustalać następstwo roślin w płodozmianie; • Dobierać nawozy i ustalać dawki nawozów pod poszczególne rośliny; • Stosować odpowiednią technologię uprawy roli dla danej rośliny; • Ustalać normy wysiewu; • Planować i wykonywać wymagane zabiegi pielęgnacyjne; • Dobierać odpowiednie narzędzia i maszyny w celu przeprowadzenia planowanych zabiegów uprawowych; • Egzekwować stosowanie przepisów BHP, ochrony ppoż., ergonomii i ochrony środowiska.

Z2 Nabywanie nasion, nawozów mineralnych, środków ochrony roślin i ich stosowanie	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Nasiona roślin uprawnych; • Skład i działanie nawozów mineralnych; • Klasyfikację i działanie środków ochrony roślin; • Chwasty i choroby roślin; • Działanie środków ochrony roślin.	• Dobierać nasiona roślin uprawnych; • Określać zapotrzebowanie na nawozy mineralne i środki ochrony roślin w planowanych zasiewach; • Określać występowanie chwastów, chorób i szkodników roślin; • Dobierać i stosować środki ochrony roślin do zwalczania chwastów, chorób i szkodników występujących w uprawach roślin rolniczych.

Z3 Organizowanie zbioru i magazynowania płodów rolnych oraz prowadzenie ich sprzedaży	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Fazy dojrzałości i optymalne terminy zbioru poszczególnych roślin; • Technologie zbioru poszczególnych roślin; • Maszyny i narzędzia do zbioru poszczególnych roślin; • Sposoby, zasady czyszczenia i suszenia	• Określać fazy dojrzałości i optymalny termin zbioru poszczególnych roślin; • Dobierać właściwe technologie zbioru poszczególnych roślin; • Dobierać maszyny i narzędzia do zbioru poszczególnych roślin;

poszczególnych roślin; • Maszyny i urządzenia do czyszczenia i suszenia roślin; • Sposoby przechowywania poszczególnych płodów rolnych; • Standardy jakościowe magazynowanych płodów rolnych; • Rynek płodów rolnych[12]; • Wymagania jakościowe dotyczące płodów rolnych; • Zasady przygotowania do sprzedaży płodów rolnych; • Zasady załadunku i transportowania płodów rolnych.	• Wybierać odpowiednie metody czyszczenia, suszenia i przechowywania poszczególnych płodów rolnych; • Kierować doborem odpowiednich maszyn i urządzeń do czyszczenia i suszenia roślin; • Określać standardy jakościowe magazynowanych płodów rolnych; • Monitorować proces składowania płodów rolnych; • Korzystać z zasobów informacji na temat rynku rolnego; • Stosować się do wymagań jakościowych dotyczących płodów rolnych; • Stosować zasady przygotowania do sprzedaży płodów rolnych; • Planować załadunek i sposób transportu płodów rolnych.

3.3. Kompetencja zawodowa Kz2: Planowanie, organizowanie i nadzorowanie produkcji zwierzęcej

Kompetencja zawodowa Kz2: Planowanie, organizowanie i nadzorowanie produkcji zwierzęcej obejmuje zestaw zadań zawodowych Z4, Z5, Z6, Z7, Z8, do realizacji których wymagane są odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z4 Planowanie gatunków, rasy i typu użytkowego zwierząt oraz wielkości produkcji zwierzęcej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Gatunki, rasy i typy użytkowe zwierząt[16]; • Wymagania dotyczące pomieszczeń inwentarskich poszczególnych grup zwierząt; • Zapotrzebowanie rynku na poszczególne gatunki, rasy i typy użytkowe zwierząt; • Zapotrzebowanie rynku na poszczególne produkty pochodzenia zwierzęcego.	• Rozróżniać gatunki, rasy i typy użytkowe zwierząt; • Określać wymagania dotyczące pomieszczeń inwentarskich poszczególnych grup zwierząt; • Korzystać z zasobów informacji na temat rynku zwierząt inwentarskich; • Korzystać z zasobów informacji na temat rynku produktów pochodzenia zwierzęcego.

Z5 Organizowanie i nadzorowanie prac związanych z chowem i hodowlą zwierząt	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady pielęgnacji zwierząt; • Sposoby przygotowania i zadawania paszy; • Sposoby i zasady utrzymywania czystości pomieszczeń i zwierząt; • Zagadnienia związane z zoohigieną budynków inwentarskich.	• Organizować i nadzorować prace przy pielęgnacji zwierząt; • Organizować i nadzorować prace związane z przygotowaniem i zadawaniem paszy; • Organizować i nadzorować prace związane z utrzymywaniem czystości pomieszczeń i zwierząt; • Przystosowywać budynki inwentarskie do wymagań zoohigienicznych poszczególnych grup zwierząt.

Z6 Nabywanie zwierząt do chowu (hodowli) – remont stada	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady doboru zwierząt do chowu (hodowli); • Przepisy epizootyczne[10]; • Zasady kwarantanny nowo zakupionych zwierząt; • Zasady selekcji zwierząt[13] do remontu stada; • Zasady działania rynku zwierząt hodowlanych i użytkowych.	• Oceniać walory użytkowe i kondycję nabywanych zwierząt; • Stosować i przestrzegać przepisy epizootyczne podczas transportu zakupionych zwierząt; • Przestrzegać okresów i warunków kwarantanny zakupionych zwierząt; • Przeprowadzać selekcje zwierząt do remontu stada; • Korzystać z zasobów informacji na temat rynku zwierząt hodowlanych i użytkowych.

Z7 Zapewnianie pasz w produkcji zwierzęcej	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Systemy żywienia zwierząt; • Zasady działania rynku paszowego; • Wartość pokarmową pasz; • Wymagania pokarmowe zwierząt; • Sposoby i zasady sporządzania pasz gospodarskich; • Układanie dawek pokarmowych; • Bilansowanie pasz.	• Stosować właściwe dla danego gospodarstwa systemy żywienia zwierząt; • Korzystać z zasobów informacji na temat rynku paszowego; • Oznaczać wartość pokarmową i energetyczną pasz; • Określać zapotrzebowanie zwierząt na składniki pokarmowe i energię; • Planować i nadzorować proces sporządzania pasz gospodarskich (siano, kiszonki); • Układać dawki pokarmowe; • Bilansować dawki pokarmowe.

Z8 Pozyskiwanie i sprzedaż produktów pochodzenia zwierzęcego	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady działania rynku produktów pochodzenia zwierzęcego; • Sposoby pozyskiwania produktów zwierzęcych; • Maszyny i urządzenia do pozyskiwania produktów zwierzęcych; • Urządzenia do schładzania i przechowywania mleka.	• Korzystać z zasobów informacji na temat rynku produktów pochodzenia zwierzęcego; • Nadzorować proces pozyskiwania produktów pochodzenia zwierzęcego; • Nadzorować obsługę urządzeń do pozyskiwania i schładzania mleka; • Nadzorować proces schładzania i przechowywania mleka.

3.4. Kompetencja zawodowa Kz3: Sprawowanie nadzoru nad ekonomiką gospodarstwa

Kompetencja zawodowa Kz3: Sprawowanie nadzoru nad ekonomiką gospodarstwa obejmuje zestaw zadań zawodowych Z9, Z10, Z11, do realizacji których są wymagane odpowiednie zbiory wiedzy i umiejętności.

Z9 Prowadzenie negocjacji z kontrahentami	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady i sposoby negocjacji z kontrahentami; • Ceny aktualne na rynku rolnym; • Prognozy rynku rolnego; • Ceny aktualne maszyn i urządzeń rolniczych; • Nowości i innowacje na rynku maszyn i urządzeń rolniczych.	• Stosować odpowiednie techniki negocjacyjne; • Wykorzystywać zmiany cen na rynku; • Wykorzystywać prognozy występujące na rynku rolnym; • Analizować i wykorzystywać zmiany cen maszyn i urządzeń rolniczych; • Korzystać z nowych rozwiązań i technologii na rynku maszyn i urządzeń rolniczych.

Z10 Organizowanie i nadzorowanie pracy podległych pracowników	
WIEDZA – zna i rozumie:	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Zasady organizacji miejsca pracy zgodnie z przepisami i zasadami BHP; • Zasady nadzorowania pracy podległych pracowników; • Zasady organizacji, przygotowania i prowadzenia prac; • Zasady korzystania z maszyn i urządzeń stosowanych w gospodarstwie; • Zasady dbania o sprawność środków ochrony indywidualnej[14] oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem.	• Organizować pracę podległych pracowników zgodnie z przepisami i zasadami BHP; • Nadzorować jakość i ilość wykonywanej pracy; • Wykorzystywać maszyny i urządzenia stosowane w gospodarstwie; • Kontrolować sprawność środków ochrony indywidualnej oraz ich stosowania zgodnie z przeznaczeniem.

Z11 Sporządzanie bilansu i opracowywanie budżetu gospodarstwa	
WIEDZA – zna i rozumie	**UMIEJĘTNOŚCI – potrafi:**
• Cel i zasady sporządzania bilansu gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej; • Cel i zasady opracowania budżetu gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej; • Wynik finansowy (zysk/strata).	• Sporządzać bilans gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej; • Opracowywać budżet gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej; • Obliczać przewidywany wynik finansowy i jego wykonanie.

3.5. Kompetencje społeczne

Pracownik w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** powinien posiadać kompetencje społeczne niezbędne do prawidłowego i skutecznego wykonywania zadań zawodowych.

W szczególności pracownik jest gotów do:

- Ponoszenia odpowiedzialności za wykonanie przydzielonych zadań zawodowych w gospodarstwie produkcji roślinnej i zwierzęcej.
- Dostosowywania sposobu wykonywania czynności, uwzględniając współpracę z innymi członkami zespołu w gospodarstwie produkcji roślinnej i zwierzęcej.
- Rozwiązywania problemów i podejmowania szybkich decyzji w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej.

- Przestrzegania zasad kultury osobistej i etyki zawodowej podczas wykonywanych zadań w gospodarstwie produkcji roślinnej i zwierzęcej.
- Podejmowania działań mających na celu doskonalenie zawodowe w zakresie produkcji roślinnej i zwierzęcej.
- Doskonalenia kompetencji zawodowych w sposób ustawiczny oraz śledzenia nowych rozwiązań w zakresie funkcjonowania gospodarstw produkcji roślinnej i zwierzęcej.
- Postępowania zgodnie z zasadami i przepisami bezpieczeństwa i higieny pracy, ochrony ppoż., ergonomii oraz ochrony środowiska w zakresie podejmowanych zadań zawodowych.

3.6. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu

Pracownik powinien posiadać zdolność właściwego wykonywania zadań zawodowych i predyspozycje do rozwoju zawodowego. Dlatego wymaga się od niego odpowiednich kompetencji kluczowych. Zostały one zilustrowane w formie profilu (rys. 1) ukazującego ważność kompetencji kluczowych dla zawodu **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej.**

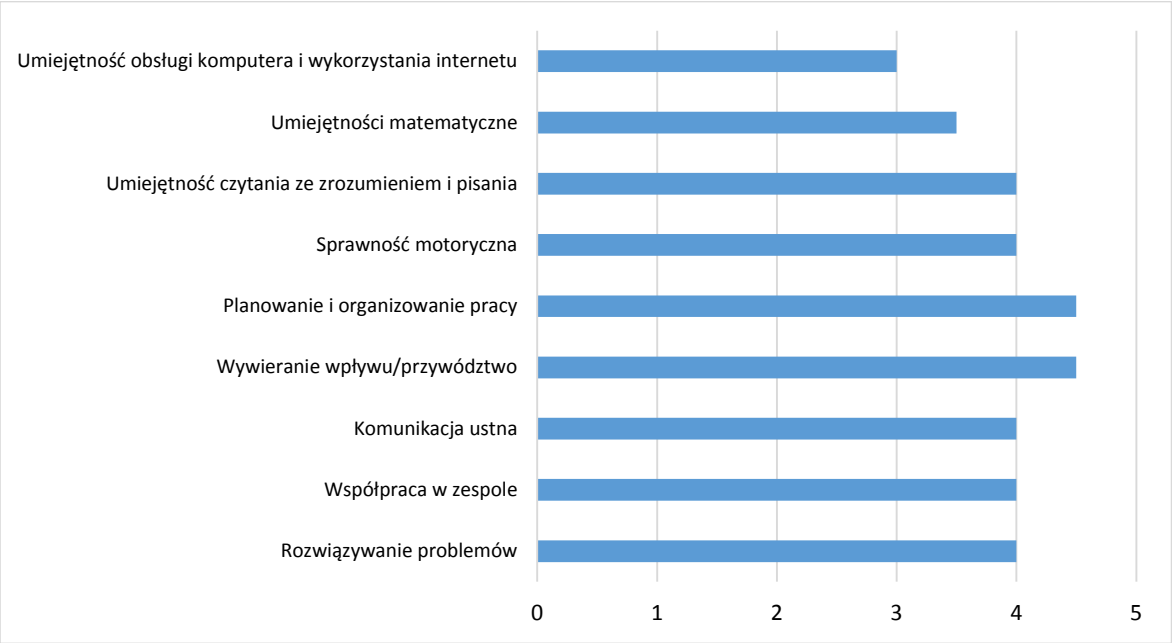

Rys. 1. Profil kompetencji kluczowych dla zawodu **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej**

Uwaga:
Wykaz kompetencji kluczowych opracowano na podstawie wykazu stosowanego w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – projekt PIAAC (OECD).

3.7. Powiązanie kompetencji zawodowych z opisami poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji oraz Sektorowej Ramy Kwalifikacji

Kompetencje zawodowe pracownika w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** nawiązują do opisów poziomów Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Opis zawodu, zadań zawodowych i wymagań kompetencyjnych może stanowić materiał informacyjny dla przygotowania (lub aktualizacji) opisów kwalifikacji wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji (ZSK). Więcej informacji:

- Zintegrowany System Kwalifikacji: https://www.kwalifikacje.gov.pl
- Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

4. ODNIESIENIE DO SYTUACJI ZAWODU NA RYNKU PRACY I MOŻLIWOŚCI DOSKONALENIA ZAWODOWEGO

4.1. Możliwości podjęcia pracy w zawodzie

Kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej może podjąć pracę w gospodarstwach i przedsiębiorstwach prowadzących produkcję roślinną i zwierzęcą lub może zarządzać własnym gospodarstwem rolnym**.**

Według danych Barometru zawodów (2019 r.), kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej jest zawodem charakteryzującym się dość równomiernym poziomem zapotrzebowania na pracowników w całej Polsce.

WAŻNE:
Zachęcamy do sprawdzenia dostępnych ofert pracy w **Centralnej Bazie Ofert Pracy:**
http://oferty.praca.gov.pl

Natomiast aktualizacje informacji o możliwościach zatrudnienia w zawodzie, przyszłe zapotrzebowanie na dany zawód na rynku pracy oraz dodatkowe informacje można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Ranking (monitoring) zawodów deficytowych i nadwyżkowych:
http://mz.praca.gov.pl
https://www.gov.pl/web/rodzina/zawody-deficytowe-zrownowazone-i-nadwyzkowe

Barometr zawodów: https://barometrzawodow.pl

Wojewódzkie obserwatoria rynku pracy:
Mazowieckie – http://obserwatorium.mazowsze.pl
Małopolskie – https://www.obserwatorium.malopolska.pl
Lubelskie – http://lorp.wup.lublin.pl
Regionalne Obserwatorium Rynku Pracy w Łodzi – http://obserwatorium.wup.lodz.pl
Pomorskie – http://www.porp.pl
Opolskie – http://www.obserwatorium.opole.pl
Wielkopolskie – http://www.obserwatorium.wup.poznan.pl
Zachodniopomorskie – https://www.wup.pl/pl/dla-instytucji/zachodniopomorskie-obserwatorium-rynku-pracya
Podlaskie – http://www.obserwatorium.up.podlasie.pl

Zielona Linia. Centrum Informacyjne Służb Zatrudnienia:
http://zielonalinia.gov.pl

Portal Prognozowanie Zatrudnienia:
www.prognozowaniezatrudnienia.pl

Portal EU Skills Panorama:
http://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en

Europejski portal mobilności zawodowej EURES:
https://eures.praca.gov.pl
https://ec.europa.eu/eures/public/pl/homepage

4.2. Instytucje oferujące kształcenie, szkolenie i/lub potwierdzanie kompetencji w ramach zawodu

Kształcenie

Obecnie (2019 r.) w ramach systemu edukacji zawodowej w Polsce nie przygotowuje się kandydatów do pracy w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej.**

Kompetencje przydatne do wykonywania zawodu można uzyskać, podejmując:
- kształcenie w technikum w zawodzie szkolnym pokrewnym technik rolnik lub technik agrobiznesu,
- szkolenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego w zakresie kwalifikacji:
  - RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej oraz
  - RL.16 Organizacja i nadzorowanie produkcji rolniczej,
- szkolenie w ramach kwalifikacyjnego kursu zawodowego w zakresie kwalifikacji:
  - RL.03 Prowadzenie produkcji rolniczej oraz
  - RL.07 Organizacja i prowadzenie przedsiębiorstwa w agrobiznesie.

Kształcenie w zakresie kwalifikacyjnego kursu zawodowego (dla dorosłych) mogą prowadzić:
- publiczne szkoły prowadzące kształcenie zawodowe,
- niepubliczne szkoły posiadające uprawnienia szkół publicznych, prowadzące kształcenie zawodowe,
- publiczne i niepubliczne placówki kształcenia ustawicznego, placówki kształcenie praktycznego, ośrodki dokształcania i doskonalenia zawodowego,
- instytucje rynku pracy prowadzące działalność edukacyjno-szkoleniową,
- podmioty prowadzące działalność oświatową na podstawie ustawy Prawo przedsiębiorców.

Kwalifikacje wyodrębnione w zawodzie pokrewnym technik rolnik i technik agrobiznesu potwierdzają (również w trybie eksternistycznym) Okręgowe Komisje Egzaminacyjne.

Osoby, które uzyskały powyższe kwalifikacje, mają możliwość otrzymania również suplementu Europass (w języku polskim i angielskim), wydawanego na prośbę zainteresowanego przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne (do dyplomu potwierdzającego kwalifikacje zawodowe), co ma istotne znaczenie w przypadku poszukiwania pracy za granicą.

WAŻNE:
Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, które wchodzi w życie od 1 września 2019 r., ulegają zmianie dotychczasowe symbole kwalifikacji wyodrębnione w zawodach szkolnictwa zawodowego, na kody składające się z trzech wielkich liter, wskazujących na przyporządkowanie do jednej z 32 branż, występujących w klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego. Zmianie uległy również nazwy niektórych z dotychczasowych kwalifikacji. Nowa regulacja umożliwia prowadzenie kształcenia na kwalifikacyjnych kursach zawodowych lub na kursach umiejętności zawodowych.

Szkolenie

Kandydaci do zawodu **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** oraz osoby wykonujące ten zawód mogą podnosić swoje kompetencje zawodowe poprzez uczestnictwo w kursach i szkoleniach organizowanych przez:
- przedsiębiorstwa rolne – na własne potrzeby przedsiębiorstwa (dla kandydatów do pracy i pracowników),
- centra, zakłady i ośrodki doskonalenia zawodowego,
- stowarzyszenia i organizacje branżowe,
- komercyjne firmy szkoleniowe,
- firmy oferujące pasze i środki ochrony roślin,
- firmy produkujące maszyny i urządzenia stosowane w rolnictwie.

Przykładowo tematyka szkoleń może dotyczyć m.in.:
- obsługi klienta,
- motywowania pracowników,
- zarządzania pracownikami,

- zarządzania konfliktem w zespole pracowniczym,
- pracy zespołowej,
- innego szkolenia z dziedziny rolnictwa.

W związku z wykorzystywaniem w pracy środków ochrony roślin kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej musi posiadać zaświadczenie o ukończeniu szkolenia uprawniającego do stosowania środków ochrony roślin, prowadzonego przez ośrodki doradztwa rolniczego.

Organizatorzy tych szkoleń poświadczają uzyskane przez uczestników kompetencje stosownymi certyfikatami/zaświadczeniami.

WAŻNE:
Więcej informacji o instytucjach oferujących kształcenie, szkolenie i/lub walidację kompetencji w ramach zawodu można uzyskać, korzystając z **polecanych źródeł danych**.

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:

Szkolnictwo wyższe:
www.wybierzstudia.nauka.gov.pl

Szkolnictwo zawodowe:
https://www.ore.edu.pl/category/ksztalcenie-zawodowe-i-ustawiczne
http://doradztwo.ore.edu.pl/wybieram-zawod
https://zrp.pl

Szkolenia zawodowe:
Rejestr Instytucji Szkoleniowych – http://www.stor.praca.gov.pl/portal/#/ris
Baza Usług Rozwojowych – https://uslugirozwojowe.parp.gov.pl

Inne źródła danych:
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji – https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl
Bilans Kapitału Ludzkiego – https://bkl.parp.gov.pl
Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji – http://www.frse.org.pl, http://europass.org.pl
Learning Opportunities and Qualifications in Europe – https://ec.europa.eu/ploteus

4.3. Zarobki osób wykonujących dany zawód/daną grupę zawodów

Wynagrodzenie (2019 r.) osób pracujących w zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** jest zróżnicowane i wynosi najczęściej od 4000 zł do 12 000 zł brutto miesięcznie w przeliczeniu na jeden etat.

Poziom wynagrodzenia miesięcznego brutto kształtuje się przy tym (ramowo) następująco:
- w przypadku osób z niewielkim doświadczeniem w zakresie od 4000 zł do 5000 zł,
- po kilku latach pracy i uzyskaniu doświadczenia w przedziale od 5000 zł do 8000 zł,
- w przypadku osób z dużym doświadczeniem, posiadających wieloletnie doświadczenie w pracy w rolnictwie (szczególnie na stanowiskach wymagających zarządzania dużym zespołem ludzi): od 8000 zł do 12 000 zł.

Poziom wynagrodzeń osób wykonujących zawód kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej jest uzależniony m.in. od:
- szczegółowego zakresu zadań,
- stażu pracy,
- posiadanych uprawnień i wykształcenia,
- sytuacji na lokalnym rynku pracy,
- liczby firm działających na danym terenie,
- regionu Polski,
- koniunktury na rynku pracowniczym.

WAŻNE:
Zarobki osób wykonujących dany zawód/grupę zawodów są orientacyjne i mogą szybko stracić aktualność. Dlatego na bieżąco należy sprawdzać, jakie zarobki oferuje rynek pracy, korzystając z **polecanych źródeł danych.**

Polecane źródła danych [dostęp: 31.03.2019]:
Wynagrodzenie w Polsce według danych GUS:
http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rynek-pracy/pracujacy-zatrudnieni-wynagrodzenia-koszty-pracy
Przykładowe portale informujące o zarobkach:
https://wynagrodzenia.pl/gus
https://wynagrodzenia.pl/kategoria/zarobki-na-stanowiskach-i-szczeblach
https://sedlak.pl/raporty-placowe
https://zarobki.pracuj.pl
https://www.forbes.pl/ogolnopolskie-badanie-wynagrodzen
https://www.kariera.pl/wynagrodzenia

4.4. Możliwości zatrudnienia osób niepełnosprawnych w zawodzie

W zawodzie **kierownik gospodarstwa produkcji roślinnej i zwierzęcej** jest możliwe zatrudnienie osób z niepełnosprawnościami.

Warunkiem niezbędnym do zatrudnienia osób z niepełnosprawnościami w zawodzie jest identyfikacja indywidualnych barier i dostosowanie technicznych i organizacyjnych warunków środowiska oraz stanowiska pracy do potrzeb zatrudnienia osób:
- z dysfunkcją narządu słuchu (03-L), pod warunkiem, że niepełnosprawność ta jest możliwa do skorygowania za pomocą aparatów słuchowych,
- z wadami i dysfunkcją wzroku (04-O), w przypadku możliwości skorygowania ich szkłami optycznymi lub soczewkami kontaktowymi,
- z niewielką dysfunkcją kończyn górnych (05-R), która nie wyklucza obsługi sprzętu komputerowego, biurowego i prowadzenia pojazdów.

WAŻNE:
Decyzja o zatrudnieniu osoby z jakimkolwiek rodzajem niepełnosprawności może być podjęta wyłącznie po indywidualnej konsultacji z lekarzem medycyny pracy.

5. ODNIESIENIE DO EUROPEJSKIEJ KLASYFIKACJI UMIEJĘTNOŚCI/KOMPETENCJI, KWALIFIKACJI I ZAWODÓW (ESCO)

Europejska klasyfikacja umiejętności/kompetencji, kwalifikacji i zawodów (European Skills/Competences, Qualifications and Occupations – ESCO) jest narzędziem łączącym rynek edukacji z rynkiem pracy. ESCO jest częścią strategii „Europa 2020”. W klasyfikacji określono i uszeregowano umiejętności, kompetencje, kwalifikacje i zawody istotne dla unijnego rynku pracy oraz kształcenia i szkolenia. Tworzenie europejskiego rynku pracy, a w przyszłości wspólnego obszaru kształcenia ustawicznego wymaga, aby zdobywane przez jednostki umiejętności oraz kwalifikacje były zrozumiałe oraz łatwo porównywalne między krajami, a także – by promowały mobilność wśród pracowników.

Obecnie (2019 r.) klasyfikacja ESCO jest dostępna w 27 językach (w 24 językach UE, islandzkim, norweskim i arabskim) za pośrednictwem platformy ESCO:
https://ec.europa.eu/esco/portal/home

Klasyfikacja ESCO została oparta na trzech filarach i pokazuje w sposób systematyczny relacje między nimi:
- **Zawody:** https://ec.europa.eu/esco/portal/occupation
- **Umiejętności/Kompetencje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/skill
- **Kwalifikacje:** https://ec.europa.eu/esco/portal/qualification

6. ŹRÓDŁA DODATKOWYCH INFORMACJI O ZAWODZIE

Podstawowe regulacje prawne:

Stan prawny na dzień: 31.03.2019 r.

- Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2153, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 8 marca 2013 r. o środkach ochrony roślin (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1310, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 25 czerwca 2009 r. o rolnictwie ekologicznym (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 1054, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1265, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1614, z późn. zm.).
- Ustawa z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1990, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej dnia 15 lutego 2019 r. w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego (Dz. U. poz. 316).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania egzaminu potwierdzającego kwalifikacje w zawodzie (Dz. U. poz. 1663).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia w zawodach (Dz. U. poz. 860, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 marca 2017 r. w sprawie klasyfikacji zawodów szkolnictwa zawodowego (Dz. U. poz. 622, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 13 kwietnia 2016 r. w sprawie charakterystyk drugiego stopnia Polskiej Ramy Kwalifikacji typowych dla kwalifikacji o charakterze zawodowym – poziomy 1–8 (Dz. U. poz. 537).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 7 sierpnia 2014 r. w sprawie klasyfikacji zawodów i specjalności na potrzeby rynku pracy oraz zakresu jej stosowania (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 227).
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 17 stycznia 2012 r. w sprawie kwalifikacji rolniczych posiadanych przez osoby wykonujące działalność rolniczą (Dz. U. poz. 109).
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 26 września 1997 r. w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (t.j. Dz. U. z 2003 r. Nr 169, poz. 1650, z późn. zm.).
- Rozporządzenie Ministra Zdrowia i Opieki Społecznej z dnia 30 maja 1996 r. w sprawie przeprowadzania badań lekarskich pracowników, zakresu profilaktycznej opieki zdrowotnej nad pracownikami oraz orzeczeń lekarskich wydawanych do celów przewidzianych w Kodeksie pracy (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 2067).
- Obwieszczenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 marca 2019 r. w sprawie prognozy zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy (M.P. poz. 276).

Literatura branżowa:

- Farmer – miesięcznik. PTWP-ONLINE Sp. z o.o., Katowice.
- Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016.
- Grzebisz W. (red.): Rolnictwo. Produkcja roślinna. Czynniki produkcji roślinnej. Cz. 5. Hortpress, Warszawa 2015.

- Grzebisz W. (red.) Rolnictwo. Produkcja roślinna. Środowisko i podstawy agrotechniki. Cz. 4. Hortpress, Warszawa 2015.
- Grzebisz W. (red.): Rolnictwo. Produkcja roślinna. Technologie produkcji roślinnej. Cz. 6. Hortpress, Warszawa 2015.
- Jamroz D., Buraczewski S., Kamiński J., Potkański A., Podkówka W., Chachułow J.: Żywienie zwierząt i paszoznawstwo. Tom 1-3. Polskie Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 2013.
- Lisowski A.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 7. Hortpress, Warszawa 2016.
- Rekiel A. (red.): Rolnictwo. Produkcja zwierzęca. Wiadomości podstawowe. Cz. 1. Hortpress, Warszawa 2014.
- Top Agrar Polska – miesięcznik. Polskie Wydawnictwo Rolnicze Sp. z o.o., Poznań.

Zasoby internetowe [dostęp: 31.03.2019]:

- Barometr zawodów 2019. Raport podsumowujący badania w Polsce: https://barometrzawodow.pl/userfiles/Barometr/2019/raport_ogolnopolski_pl.pdf
- Baza danych standardów kwalifikacji/kompetencji zawodowych i modułowych programów szkoleń: ftp://kwalifikacje.praca.gov.pl
- Dokumentacja hodowlana: http://bydlo.com.pl/dokumentacja-hodowlana
- Hodowla krów: http://www.doradcarolny.com/hodowla-krow
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie technik agrobiznesu 331402: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/331402.pdf
- Informator o egzaminie potwierdzającym kwalifikacje w zawodzie technik rolnik 314207: https://cke.gov.pl/images/_EGZAMIN_ZAWODOWY/informatory/formula_2017/314207.pdf
- Miesięcznik Farmer: https://www.farmer.pl/czasopismo-farmer
- Miesięcznik Top Agrar Polska: https://www.topagrar.pl
- Portal Asystent BHP: https://asystentbhp.pl
- Projekt Zintegrowany System Kwalifikacji: http://kwalifikacje.edu.pl
- Rolniczy handel detaliczny: https://www.wetgiw.gov.pl/handel-eksport-import/rolniczy-handel-detaliczny
- Rynki rolne: https://www.topagrar.pl/notowania
- Standardy orzecznictwa lekarskiego ZUS: http://www.zus.pl/lekarze/publikacje/standardy-orzecznictwa-lekarskiego-zus
- Tygodnik Poradnik Rolniczy: https://www.tygodnik-rolniczy.pl
- Wyszukiwarka opisów zawodów: http://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/bazy-danych/klasyfikacja-zawodow-i-specjalnosci/wyszukiwarka-opisow-zawodow
- Zasady wzajemnej zgodności: https://www.agrofakt.pl/cross-compliance

7. SŁOWNIK POJĘĆ

7.1. Definicje powiązane z opisem informacji o zawodzie (zawodoznawcze)

Nazwa pojęcia	Definicja pojęcia
Awans zawodowy	Wyróżnia się dwa podstawowe rodzaje awansu – pionowy oraz poziomy. Awans pionowy oznacza zmianę stanowiska na wyższe w hierarchii przedsiębiorstwa/organizacji oraz przyznanie wyższego wynagrodzenia i poszerzenie uprawnień, np. awans polegający na osiągnięciu wyższego stopnia wymagań formalnych w policji, w wojsku, mianowanie na wyższy stopień – awans nauczycielski. Awans poziomy oznacza zmianę stanowiska niepociągającą za sobą zmiany pozycji pracownika w hierarchii firmy, np. objęcie dodatkowego stanowiska przez pracownika, powierzenie nowych zadań, rozszerzenie uprawnień i zakresu podejmowanych decyzji.
Czynności zawodowe	Są to działania podejmowane w ramach zadania zawodowego i dające efekt w postaci realizacji celu przewidzianego w zadaniu zawodowym.

Edukacja formalna	Kształcenie realizowane przez publiczne i niepubliczne szkoły oraz inne podmioty systemu oświaty, uczelnie oraz inne podmioty systemu szkolnictwa wyższego w ramach programów, które prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych oraz kwalifikacji nadawanych po ukończeniu studiów podyplomowych (zgodnie z ustawą Prawo o szkolnictwie wyższym) albo kwalifikacje w zawodzie (zgodnie z przepisami oświatowymi).
Edukacja pozaformalna	Kształcenie i szkolenie realizowane w ramach programów, które nie prowadzą do uzyskania kwalifikacji pełnych lub kwalifikacji właściwych dla edukacji formalnej.
Efekty uczenia się	Wiedza, umiejętności oraz kompetencje społeczne nabyte w procesie uczenia się (w ramach edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne).
Europejskie Ramy Kwalifikacji (ERK)	Przyjęta w Unii Europejskiej struktura i opis poziomów kwalifikacji umożliwiająca porównanie kwalifikacji uzyskiwanych w różnych państwach. W ERK wyróżniono 8 poziomów kwalifikacji opisywanych za pomocą efektów uczenia się (wiedza, umiejętności i kompetencje). ERK stanowi układ odniesienia do krajowych ram kwalifikacji, w tym do PRK.
Kody niepełnosprawności	Są symbolami rodzaju schorzenia, które ma decydujący wpływ na to, do jakich prac osoba niepełnosprawna może być kierowana, a do jakich nie powinna ze względu na jej zdrowie i skuteczność pracy na danym stanowisku. Podstawowe kody niepełnosprawności: 01-U upośledzenie umysłowe, 02-P choroby psychiczne, 03-L zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu, 04-O choroby narządu wzroku, 05-R upośledzenie narządu ruchu, 06-E epilepsja, 07-S choroby układu oddechowego i krążenia, 08-T choroby układu pokarmowego, 09-M choroby układu moczowo-płciowego, 10-N choroby neurologiczne, 11-I inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego, 12-C całościowe zaburzenia rozwojowe.
Kompetencje społeczne	Jest to rozwinięta w toku uczenia się zdolność kształtowania własnego rozwoju oraz autonomicznego i odpowiedzialnego uczestniczenia w życiu zawodowym i społecznym, z uwzględnieniem etycznego kontekstu własnego postępowania.
Kompetencje kluczowe	Są to kompetencje (połączenie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych) integracji społecznej i zatrudnienia potrzebne w życiu zawodowym i pozazawodowym oraz do bycia aktywnym obywatelem. Na potrzeby opracowania informacji o zawodach wyróżniono 9 kompetencji, które zostały wybrane i pogrupowane ze zbioru 15 kompetencji kluczowych wyodrębnionych w Międzynarodowym Badaniu Kompetencji Osób Dorosłych – Projekt PIAAC prowadzonym cyklicznie przez OECD.
Kompetencja zawodowa	Jest to układ wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych niezbędnych do wykonywania, w ramach wydzielonego zakresu pracy w zawodzie zestawu zadań zawodowych. Posiadanie jednej lub kilku kompetencji zawodowych powinno umożliwić zatrudnienie na co najmniej jednym stanowisku pracy w zawodzie.
Kwalifikacja	Oznacza zestaw efektów uczenia się w zakresie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych nabytych w edukacji formalnej, edukacji pozaformalnej lub poprzez uczenie się nieformalne, zgodnych z ustalonymi dla danej kwalifikacji wymaganiami, których osiągnięcie zostało sprawdzone w procesie walidacji oraz formalnie potwierdzone przez uprawniony podmiot certyfikujący. W Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wyodrębniono 4 rodzaje kwalifikacji: pełne, cząstkowe, rynkowe i uregulowane.
Polska Rama Kwalifikacji (PRK)	Opis ośmiu wyodrębnionych w Polsce poziomów kwalifikacji odpowiadających odpowiednim poziomom Europejskich Ram Kwalifikacji sformułowany za pomocą ogólnych charakterystyk efektów uczenia się dla kwalifikacji na poszczególnych poziomach ujętych w kategoriach wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych.
Potwierdzanie kompetencji	Jest to proces polegający na sprawdzeniu, czy kompetencje wymagane dla danej kwalifikacji zostały osiągnięte. Terminy o podobnym znaczeniu: „walidacja", „egzaminowanie". Proces ten prowadzi do certyfikacji – wydania przez upoważnioną instytucję „dyplomu", „świadectwa", „certyfikatu".
Sektorowa Rama Kwalifikacji (SRK)	Opis poziomów kwalifikacji funkcjonujących w danym sektorze lub branży; poziomy Sektorowych Ram Kwalifikacji odpowiadają odpowiednim poziomom Polskiej Ramy Kwalifikacji.

Sprawności sensomotoryczne	Są to sprawności związane z funkcjonowaniem narządów zmysłów (wzroku, słuchu, smaku, powonienia, dotyku) oraz narządu ruchu (sprawność rąk, precyzja ruchów rąk, sprawność nóg, koordynacja wzrokowo-ruchowa itp.).
Stanowisko pracy	Jest to miejsce pracy w strukturze organizacyjnej, np. przedsiębiorstwa, instytucji, organizacji, w ramach którego pracownik wykonuje zadania zawodowe stale lub okresowo. Do prawidłowego wykonywania zadań na danym stanowisku pracy konieczne jest posiadanie wiedzy, umiejętności oraz kompetencji społecznych właściwych dla kompetencji zawodowych wyodrębnionych w zawodzie.
Tytuł zawodowy	Jest przyznawany osobie, która udowodniła, że posiada określony zasób wiedzy i umiejętności potrzebny do wykonywania danego zawodu. W niektórych grupach zawodowych (technicy, lekarze, rzemieślnicy) istnieją ustawowo zadekretowane nazwy i hierarchie tych tytułów, podczas gdy w innych nie ma takich systemów. Przykładowo tytuły zawodowe uzyskiwane w szkołach i placówkach oświaty to: robotnik wykwalifikowany i technik, w rzemiośle: uczeń, czeladnik, mistrz, w kulturze fizycznej: trener, instruktor, menedżer sportu.
Umiejętności	Jest to przyswojona w procesie uczenia się zdolność do wykonywania zadań i rozwiązywania problemów właściwych dla dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Uprawnienia zawodowe	Oznaczają posiadanie prawa do wykonywania czynności zawodowych (zawodu), do których dostęp jest ograniczony poprzez przepisy prawne przewidujące konieczność posiadania odpowiedniego wykształcenia, spełnienia wymagań kwalifikacyjnych lub innych dodatkowych wymagań.
Uczenie się nieformalne	Uzyskiwanie efektów uczenia się poprzez różnego rodzaju aktywność poza edukacją formalną i edukacją pozaformalną, w tym poprzez samouczenie się i doświadczenie uzyskane w pracy.
Walidacja	Oznacza sprawdzenie czy osoba ubiegająca się o nadanie określonej kwalifikacji, niezależnie od sposobu uczenia się (edukacja formalna, pozaformalna i uczenie się nieformalne) tej osoby, osiągnęła wyodrębnioną część lub całość efektów uczenia się wymaganych dla tej kwalifikacji.
Wiedza	Jest to zbiór opisów obiektów i faktów, zasad, teorii oraz praktyk przyswojonych w procesie uczenia się, odnoszących się do dziedziny uczenia się lub działalności zawodowej.
Wykształcenie	Oznacza rezultat procesu kształcenia w zakresie ogólnym i specjalistycznym charakteryzowany na podstawie: – poziomu wykształcenia odpowiadającego poziomowi ukończonej szkoły (np. wykształcenie: podstawowe, gimnazjalne, ponadpodstawowe, ponadgimnazjalne, czeladnicze, policealne, wyższe (pierwszy, drugi i trzeci stopień), – profilu wykształcenia (ukończonej szkoły) lub dziedziny wykształcenia (kierunek lub kierunek i specjalność ukończonej szkoły wyższej lub wyższej szkoły zawodowej).
Zadanie zawodowe	Jest to logiczny wycinek lub etap pracy w ramach zawodu o wyraźnie określonym początku i końcu wykonywany na stanowisku pracy. Na zadanie zawodowe składa się układ czynności zawodowych powiązanych jednym celem, kończący się określonym wytworem, usługą lub istotną decyzją. W wyniku podziału pracy każdy zawód różni się wykonywanymi zadaniami, na które składają się czynności zawodowe.
Zawód	Jest to zbiór zadań zawodowych wyodrębnionych w wyniku społecznego podziału pracy, wykonywanych przez poszczególne osoby i wymagających odpowiednich kwalifikacji i kompetencji (wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych), zdobytych w wyniku kształcenia lub praktyki. Wykonywanie zawodu stanowi źródło utrzymania.
Zintegrowany System Kwalifikacji (ZSK)	Wyodrębniona część Krajowego Systemu Kwalifikacji, w której obowiązują określone w ustawie standardy opisywania kwalifikacji oraz przypisywania poziomu Polskiej Ramy Kwalifikacji do kwalifikacji, zasady włączania kwalifikacji do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i ich ewidencjonowania w Zintegrowanym Rejestrze Kwalifikacji (ZRK), a także zasady i standardy certyfikowania kwalifikacji oraz zapewniania jakości nadawania kwalifikacji. Informacje o ZSK są dostępne pod adresem: https://www.kwalifikacje.gov.pl
Zintegrowany Rejestr Kwalifikacji (ZRK)	Rejestr publiczny prowadzony w systemie teleinformatycznym ewidencjonujący kwalifikacje włączone do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji. Informacje o ZRK są dostępne pod adresem: https://rejestr.kwalifikacje.gov.pl

7.2. Definicje związane z wykonywaniem zawodu (branżowe)

Lp.	Nazwa pojęcia	Definicja	Źródło
1	**Budynek inwentarski**	Budynek przeznaczony do prowadzenia chowu i hodowli zwierząt gospodarskich.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Gaworski M., Korpysz K.: Rolnictwo. Technika w rolnictwie. Cz. 8. Hortpress, Warszawa 2016
2	**Choroba odzwierzęca**	Choroby, które są roznoszone przez zwierzęta lub przenoszą się na człowieka poprzez kontakt bezpośredni ze zwierzęciem albo poprzez surowce pochodzenia zwierzęcego.	https://www.poradnikzdrowie.pl/zdrowie/choroby-pasozytnicze/choroby-odzwierzece-zoonozy-aa-U7K2-a5DB-HGJu.html [dostęp: 31.03.2019]
3	**Chów zwierząt**	Zespół zabiegów stosowanych przez człowieka do utrzymywania i rozrodu zwierząt w celu pozyskiwania produktów pochodzenia zwierzęcego.	https://sjp.pwn.pl/slowniki/ch%C3%B3w.html [dostęp: 31.03.2019]
4	**Ciągnik rolniczy**	Pojazd silnikowy, którego konstrukcja umożliwia rozwijanie prędkości nie mniejszej niż 6 km/h, skonstruowany do używania łącznie ze sprzętem do prac rolnych, leśnych lub ogrodniczych; ciągnik taki może być również przystosowany do ciągnięcia przyczep oraz do prac ziemnych.	http://prawo.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU19970980602/U/D19970602Lj.pdf [dostęp: 31.03.2019]
5	**Hodowla**	Planowa opieka nad wzrostem i rozwojem zwierząt lub roślin, zabiegi mające na celu doskonalenie cech dziedzicznych hodowanych osobników.	https://pl.glosbe.com/pl/pl/hodowla [dostęp: 31.03.2019]
6	**Nawóz mineralny**	Nawozy nieorganiczne produkowane w drodze przemian chemicznych lub przerobu surowców mineralnych, w tym wapno nawozowe, także zawierające magnez.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/slownik-terminow-prawnych/nawozy-mineralne [dostęp: 31.03.2019]
7	**Pasza**	Substancja roślinna, zwierzęca lub mineralna stosowana do karmienia zwierząt gospodarskich	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/pasza [dostęp: 31.03.2019]
8	**Płodozmian**	System gospodarki rolnej polegający na uprawie roślin w określonym następstwie na danym obszarze, powtarzany co kilka lat.	https://www.ekologia.pl/wiedza/slowniki/leksykon-ekologii-i-ochrony-srodowiska/plodozmian [dostęp: 31.03.2019]
9	**Płody rolne**	Produkty przyrody nieożywionej uzyskane z prowadzenia upraw, tzn. korzeni, bulw, kłączy, łodyg, liści, kwiatostanów, owoców i nasion.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie Grzebisz W. (red.): Rolnictwo. Produkcja roślinna. Czynniki produkcji roślinnej. Cz. 5. Hortpress, Warszawa 2015
10	**Przepisy epizootyczne**	Przepisy zapobiegające i zwalczające masowe występowanie, na określonym terenie i w określonym czasie, zachorowania na chorobę zakaźną zwierząt.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: https://sjp.pwn.pl/slowniki/epizootyczny [dostęp: 31.03.2019]
11	**Remont stada**	Wprowadzenie do stada podstawowego nowych zwierząt obu płci (najczęściej młodych) na miejsce zwierząt usuniętych (wybrakowanych) z tego stada.	http://www.sano.pl/Rolnictwo/Typ%20u%C5%BCytkowy [dostęp: 31.03.2019]

12	**Rynek płodów rolnych**	Szczególny mechanizm koordynacji zamierzeń i działań dostawców oraz odbiorców, kiedy dochodzi do uzgodnień między nimi bez odgórnego, szczegółowego kierowania. Rynek istnieje tylko wtedy, gdy ludzie mają w gospodarce szeroki zakres wolności.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie http://www.wzieu.pl/files/mat_dyd/an_ry/wyklad1.pdf [dostęp: 31.03.2019]
13	**Selekcja zwierząt**	Wybór do dalszego rozrodu jedynie tych osobników, które spełniają określone warunki; prowadzi do utrwalenia nowych genotypów, wytworzenia nowych odmian i ras o pożądanych przez hodowcę cechach.	https://encyklopedia.interia.pl/slownik-pojec/news-selekcja-hodowlana,nId,1991829 [dostęp: 31.03.2019]
14	**Środki ochrony indywidualnej**	Wszelkie środki noszone lub trzymane przez pracownika w celu ochrony przed jednym lub wieloma zagrożeniami związanymi z występowaniem niebezpiecznych lub szkodliwych czynników w środowisku pracy, w tym również wszelkie akcesoria i dodatki przeznaczone do tego celu.	http://www.ryzykozawodoweonline.pl/srodki-ochrony-indywidualnej-id13.html [dostęp: 31.03.2019]
15	**Środki ochrony roślin**	Substancje lub ich mieszaniny przeznaczone do ochrony roślin uprawnych przed organizmami szkodliwymi, niszczenia chwastów i regulowania wzrostu.	Definicja opracowana przez zespół ekspercki na podstawie: Grzebisz W. (red.): Rolnictwo. Produkcja roślinna. Środowisko i podstawy agrotechniki. Cz. 4. Hortpress, Warszawa 2015
16	**Typy użytkowe zwierząt**	Zespół cech pokrojowych i fizjologicznych zwierzęcia, które kwalifikują je do określonych celów i warunkują jego użytkowość. Typ użytkowy jest najczęściej nastawiony na uzyskanie korzyści ekonomicznych (np. produkty, praca). Reprezentują go zarówno zwierzęta czystych ras, jak i mieszańce międzyrasowe lub międzygatunkowe. Ważny jest kierunek użytkowania, a nie wspólne pochodzenie.	http://www.sano.pl/Rolnictwo/Typ%20u%C5%BCytkowy [dostęp: 31.03.2019]

www.psz.praca.gov.pl

ZASTOSOWANIE INFORMACJI O ZAWODACH

Wsparcie dla pracowników i klientów instytucji rynku pracy w zakresie:

- skutecznego podejmowania decyzji dotyczących wyboru zawodu, pracy/zatrudnienia,
- nabywania nowych lub rozszerzania już posiadanych kompetencji zawodowych,
- zmiany kwalifikacji zawodowych zgodnie z potrzebami rynku pracy,
- dopasowywania treści szkoleń kontraktowanych przez urzędy pracy do potrzeb rynku pracy.

Wsparcie dla różnych grup interesariuszy w zakresie:

- poradnictwa i doradztwa zawodowego,
- tworzenia i aktualizacji ofert szkoleniowych dla rynku pracy,
- dostosowania oferty kształcenia zawodowego do wymagań rynku pracy,
- tworzenia i aktualizacji opisów stanowisk pracy,
- przygotowania lub aktualizacji opisu kwalifikacji rynkowych wprowadzanych do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

ISBN 978-83-7789-495-8 [616]